

Váš specialista pro dotace a odpadové hospodářství

Domov pro seniory Sokolnice, p.o.

**Restaurátorský průzkum architektonických prvků na
objektu DPS Sokolnice**

ECOSAN Moravia s.r.o.

Vlhká 170/14, 602 00 Brno

IČ: 03160769, DIČ: CZ03160769

web: www.ecosanmoravia.cz, email: ecosan@email.cz

Předmět studie:

Restaurátorský průzkum architektonických prvků na objektu DPS Sokolnice. Tento průzkum slouží jako dopracování Pasportizace prvků na zámecké budově v DPS Sokolnice zpracované v roce 2018.

1. Údaje o památce

Název památky: zámek, Domov pro seniory – Sokolnice
Katalogové číslo: 1000120787
Rejstříkové číslo památky v ÚSKP: 11922/7-980
památková ochrana: KP, PZ
Předmět průzkumu: kamenosochařské a štukatérské prvky fasády
Materiál / technika: pískovec / sekání
štuk

2. Lokalizace památky

Kraj: Jihomoravský
Okres: Brno - venkov
Obec: Sokolnice
Bližší určení polohy / parcela : katastrální území Sokolnice 752193,
parcelní číslo 374

Obr. 1 – celková situace zámku

3. Doplnující údaje

Vlastník a investor: Domov pro seniory Sokolnice, p.o.

Zámecká 57, 664 52 Sokolnice

IČ: 002 09 392

Restaurátorský průzkum vypracován dne: 23. 3. 2022

Průzkum vypracoval:

MgA. Bohdan Jeřábek

Ing. Tomáš Chorazy, Ph.D.

Anotace

Historizující zámek vzniklý přestavbou barokního objektu na místě starší tvrze je hodnotnou architektonickou památkou tvořící cenný a malebný celek s rozlehlým parkem a oborou. Součástí zámku je rovněž raně barokní kaple s cenným vybavením.

4. Historie památky / předmět průzkumu

Zámek v Sokolnicích byl jako renesanční tvrz postaven roku 1560 tehdeším majitelem Petrem Sadovským ze Sloupna. Roku 1705 jej koupil Walter Xaver z Ditrichštejna, jehož nástupce František Xaver jej přestavěl na dvoupodlažní barokní zámek s kaplí.

Roku 1843 zámek zakoupili Mitrovští z Mitrovic a Nemyšle, kteří z něj učinili své rodové sídlo a v polovině 19. století jej přebudovali do novogotické podoby. Na zámku byla i ústřední kancelář statků Mitrovských.

Po roce 1945 se stal zámek majetkem státu, sloužil jako domov pro běžence, domov odpočinku a domov důchodců, dnes je v něm umístěn domov pro seniory. K zámku přiléhá veřejně přístupný park v anglickém stylu, na něj pak navazuje bývalá zámecká obora.

Zámek včetně parku a obory je chráněn jako kulturní památka České republiky.

Předmětem průzkumu jsou veškeré sochařské a štukatérské prvky na fasádě zámku, tvořené hlavně:

šambrány oken a dveří, kamenným ostěním oken a dveří, podokenními a nadokenními římsami, vstupními portály a jejich reliéfním zdobením, chrličů a dalšími reliéfními sochařskými a štukatérskými prvky.

Obr. 2 – pohled na hlavní vchod do zámku

Obr. 3 – letecký pohled na zámek

5. Stav před restaurováním

Sochařsko-štukatérské prvky fasády se vyznačují tvarovou rozmanitostí a variací materiálové kombinace kamene a štuky / např. i u sousedících oken/.

Největším poškozením těchto prvků je hloubková degradace kamenné hmoty /kterou je pískovec/ a značná absence štukatérské modelace /zhotovené štukátérskou „maltou“/. Výsledkem je silně narušený a degradovaný povrch s chybějící částí modelace.

Silná míra koroze kamene se vyskytovala již i v předešlých desetiletích, což dokládá způsob dřívějších oprav. Degradovaný a chybějící kamenný materiál nebyl opraven standardním postupem /což je doplnění umělým kamenem/, ale vápenocementovou maltovinou řemeslně štukátérským způsobem, který nahrazoval původní tvar kamene.

Též množství přestaveb a oprav zámku zapříčinilo, že původní kamenné /např. ostění oken/ tvoří dnes již pouhé „jádro“ na kterém je silná vrstva štuky, tvořící finální prezentaci vlastního prvku.

Dalším faktorem degradace je působení klimatických vlivů a zatékání srážkové vody do množství trhlin, které se hojně vyskytují na všech štukátérských a sochařských prvcích.

Celkovou zanedbanost dále umocňuje pokrytí těchto prvků mechy, lišejníky, špínou a prachem včetně exhalačních produktů.

V místech dešťových stínů jsou usazeny atmosférické nečistoty.

6. Vyhodnocení průzkumu

Restaurátorský průzkum odhalil tyto závažné skutečnosti:

- památka /jednotlivé prvky/ vykazují známky dlouhodobé absence odborné údržby;
- jejich stav je vážně narušený, lokálně až havarijní;
- jednotlivé prvky jsou prezentovány kombinací technik sochařských a štukatérských, kdy štukatérský prvek supluje absenci vlastního kamene;
- kamenná a štukatérská hmota je hloubkově narušena vlivem klimatických podmínek;
- prvky jsou pokryty mechy, lišejníky, špínou a prachem včetně exhalačních produktů;
- stopy starších povrchových úprav a doplňovaných míst maltou jsou evidentní v celém rozsahu;
- mnoho míst na těchto architektonických prvcích je v dezolátním stavu s výsledkem absence hmoty.

Obr. 4 – zvětralá a odpadající omítka na fasádě

Obr. 5 – zvětralá fasáda na ozdobné římse

Obr. 6 – prasklina na fasádě u cimbuří

7. Koncepce restaurátorského zásahu

Restaurátorský proces bude realizován jako komplexní soubor opatření, směřujících k ošetření a záchraně hmotné podstaty památky, zahrnující rovněž doplnění chybějících částí.

Kamenná hmota a štukatérské prvky budou očištěny, zbaveny biologických porostů a řas, budou odstraněny staré a nevhodné cementové plomby a opravy.

Po konzultaci se zástupci NPÚ bude případně lokálně provedeno odsolení pomocí obkladů buničiny a destilované vody.

Po očištění bude provedena konsolidace prvků a injektáž trhlin. Popraskané, poškozené partie a chybějící místa budou doplněna umělým kamenem (případně štukátorskou maltou), který strukturou a barevností bude odpovídat originální hornině a dále barevně retušována k barvě vlastního kamene /případně do odstínu barvy určené zástupci NPÚ/. Veškerá doplňovaná místa, tam kde to bude žádoucí, budou kotvena nerez armaturou.

Závěrečné konzervační práce budou spočívat v opětovném hloubkovém zpevnění opravených prvků, včetně preventivního napuštění biosanačními prostředky. Místa vystavená přímému působení srážkové vody budou opatřena hydrofobním nátěrem.

8. Použité technologie a materiály

Užití technologií a materiálů bude vycházet z poznatků, získaných při restaurátorských pracích obdobného charakteru. Vzorky postupů před vlastní aplikací budou prováděny na pohledově neexponovaných plochách, a to v malém rozsahu. V zásadě budou používány materiály nejvyšší kvality od renomovaných výrobců v oblasti restaurování kamene ([REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] atp.).

Čištění

- oplach vodou
- [REDACTED] ([REDACTED])
- [REDACTED] ([REDACTED])

Biosanace

- [REDACTED] ([REDACTED])

Zpevňování

- [REDACTED] ([REDACTED])
- [REDACTED] ([REDACTED])

Lepidla

- [REDACTED]
- [REDACTED] ([REDACTED])

Tmely

- [REDACTED] ([REDACTED])
- [REDACTED] ([REDACTED])
- [REDACTED] ([REDACTED])
- Práškové pigment ([REDACTED], [REDACTED])

Armatury

- nekorodující ocel

9. Popis a rozdělení objektu

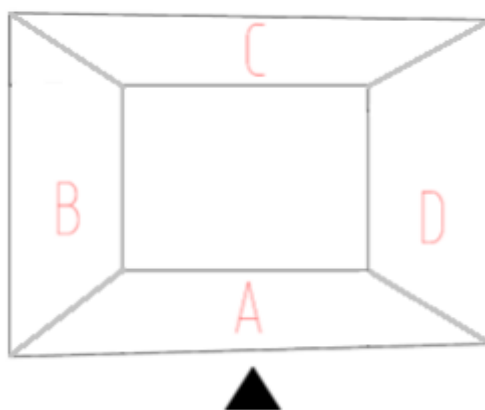
Objekt zámku tvoří obdélníkový půdorys o rozměru 60 m x 50 m s uzavřeným nádvořím obdélníkového tvaru o rozměru 35 m x 30 m. Lze jej rozdělit na čtyři části – sekce A, B, C a D.

Sekce A – vstupní část objektu, je dvoupodlažní, částečně podsklepená. Nachází se zde vrátnice, šatny sester, kancelářské prostory a kotelna.

Sekce B – nachází se vlevo od vstupní části, je rovněž dvoupodlažní. Je zde umístěno III. oddělení domova pro seniory a jsou zde ubytováni klienti se zvláštním režimem. Přístup na toto oddělení je bezbariérový. Je možné využít výtah z nádvoří nebo plošinu z chodby.

Sekce C – je naproti vstupní části, umožňuje průchod z nádvoří do zámeckého parku. Tato část objektu je dvoupodlažní a nachází se zde prádelna, kanceláře, šatny, márníce, kaple včetně zázemí kaple a částečně pokoje III. oddělení.

Sekce D – nachází se vpravo od vstupní části a je třípodlažní, částečně podsklepená. Je zde umístěno I. a II. oddělení domova pro seniory. I. oddělení se nachází v 1. patře (2NP), a jsou zde ubytováni klienti domova pro seniory a částečně domova se zvláštním režimem. K přístupu na I. oddělení je možné využít bezbariérový výtah, hydraulickou nebo schodišťovou plošinu nebo schodiště. II. oddělení se nachází ve 2. patře (3NP), a jsou zde ubytováni klienti se zvláštním režimem.

Obr. 7 – půdorysné schéma a rozdělení objektu na jednotlivé sekce

10. Materiálová kategorizace jednotlivých prvků

Sekce A – vnější plášť

F-3.65, F-3.64	štuk/omítka
F-3.63	reliéf lva – odlitek (pravděpodobně kůrovina)
0-3.42, 0-3.41	štuk vápenný
F-3.62	římsa zděná – omítka
0-2.21, 0-2.26	štuk vápenný
0-1.13	kamenné jádro – silně přeštukováno
0-1.12	štuk
F-1.48	římsa zděná (tažená omítka)
0-3.40 – 0-3.37	vápenný štuk
0-2.27 – 0-2.22	vápenný štuk
0-1.11 – 0-1.09	vápenocementový štuk
F-1.48	zděná římsa (omítka štuk)
F-2.50	zděná římsa (omítka štuk)
F-1.47 a F-1.45	výdusek z umělého kamene
F-2.51	sloupky zábradlí kamenné, opravované umělým kamenem a štukem, vnitřní segmenty zhotoveny výdusem z umělého kamene
0-3.36	kámen, opravovaný a doplňovaný štukem
F-3.60	výdusek z umělého kamene
F-3.61	balkon pod hodinami zděný a štukový, hlavice zábradlí umělý kámen (výdusek)
F-4.66	reliéf u hodin umělý kámen (výdusek do formy)
F-4.67	zábradlí zděné, hlavice z umělého kamene
F-1.46	základ kamenný, přetažený štukem
0-3.35 – 0-3.32	štuk
F-2.49	římsa zděná
0-2.21 – 0-2.18	vápenný štuk
0-1.08 – 0-1.05	štuk
F-1.44 a F-2.49	římsy zděné
F-3.59, F-3.57, F-3.55, F-3.53	okna zděná – štuk
F-3.58, F-3.56, F-3.54	výdusek z umělého kamene

0-3.31 – 0-3.28	základ kamenný, povrch omítka/štuk
0-2.17 – 0-2.14	parapet a ostění kamenné, doplňované štukem, nadřímso zděná
F-1.43	římso zděná/štuk
0-1.04 – 0-1.01	ostění kamenné, nadřímso a parapet zděný
F-2.52	brána zděná, reliéfy štuk, střecha oplechovaná

Sekce B – vnější plášť

0-2.13 – 0-2.01	vápenocementový štuk
0-3.14 a F-3.15	vyzděné, štuk/omítka
F-3.16, F-4.18, F-4.19	jedná se o sochařské a architektonické prvky, které se opakují a jsou popsány v jižním pohledu v sekci A
F-3.17	umělý kámen na bázi minerálních pojiv

Sekce C – vnější plášť

F-3.41 a F-3.31	výdusek z umělého kamene
F-2.33 a F-2.31	pískovcové stříšky
F-2.30	brána zděná se štukovými prvky, krytí plech
0-3.29, 0-3.20, 0-3.27	omítka
F-3.40 a F-3.39	reliéfy hlav – výdusek „kůrovina“
0-2.26, 0-2.25, 0-2.24	základ kámen, doplňovaný štukovou omítkou
0-1.13, 0-1.12, 0-1.11	původní štuk vápenný, opravovaný štukem vápenocementovým
F-2.34, F-2.34	kámen – pískovec
F-3.35	římso zděná + štuk
0-2.32 – 0-2.20	štuk
0-1.10, 0-1.09, 0-1.07	vápenocementový štuk
0-1.08	dveře, základ kámen, opravy štukem
F-3.35	štuk vápenný
0-2.19	ostění pískovec, parapet štuk
0-1.06	vápenný štuk

0-2.18 – 0-2.14	štuk
0-1.05 – 0-1.01	štuk
F-4.43, F-4.42, F-3.36	opakující se prvky, popsané v sekci A

Sekce D – vnější plášť

0-3.32 – 0-3.29	základ vápenec potažený vápenným štukem, parapet kamenný doplněný vápenocementovou hmotou
0-3.28 – 0-3.22	ostění kamenné /vápenec/ potažený štukem, parapet má základ kamenný, domodelovaný maltovinou – štuk
F-3.41 a F-1.33	římsy zděné se štukem
0-2.21 – 0-2.11	ostění kamenné se silným úbytkem hmoty, doplňované maltovinou a štukem, vrchní část stříšky dozděná, parapety mají kamenný základ hojně doplněn betonem a štukem
0-1.10 a 0-1.09	vápenný štuk, parapet beton
0-1.08 – 0-1.03	ostění kamenné, místy silně doplňováno štukem, parapet – jádro kamenné, doplňováno betonem, štukem a cementovou hmotou
0-1.02	základ je kámen, doplňovaný vápenocementovou maltou
0 – 1.01	kamenný restaurovaný portál – dokumentace viz restaurátorská zpráva
F-1.35 a F-2.36	pískovcový obklad – stříška
F-3.37	umělý kámen na bázi minerálních pojiv

Sekce A – nádvoří, pohled jižní

Šest oken v prvním patře	ON-2.07, ON-2.06, ON-2.05, ON-2.03, ON-2.02, ON-2.01 původní štuk vápenný, novodobě opraveno štukem vápenocementovým
Dvojité okno s parapetem	ON-2.04 štuk vápenný
Římsy	FN-2.10 a FN-2.09 štuk vápenocementový
Římsa	FN-2.00 štuk vápenocementový
F-4.13	zábradlí zděné, hlavice dusané z umělého kamene
F-4.12	ornament - výdusek z umělého kamene
F-3.11	ochoz věže pod hodinami je zděný a štukovaný, hlavice zábradlí je výdusek z umělého kamene

Sekce B – nádvoří, pohled západní

FN-2.11	římsa štuková
Dvojité okno	ON-2.00 štuk vápenný a vápenocementový
ON-2.10, ON-2.09, ON-2.07, ON-2.06, ON-1.04	štuk V/VC
ON-1.05	ostění kamenné přetažené štukem VC
ON-1.03	kámen opravovaný štukem
ON-1.02, ON-1.01	kámen opravovaný štukem

Sekce C – nádvoří, pohled severní

FN-2.22 a FN-2.21	římsy štukové
ON-2.18, ON-2.17, ON-2.16	vápenocementový štuk
ON-2.15	štuk
FN-2.19	umělý kámen na bázi hydraulických pojiv

ON-2.14, ON-2.13, ON-2.12	štuk V/VC
ON-2.11 a ON-2.10	štuk VC
ON-1.09, ON-1.08	štuk VC
ON-1.07	kámen opravovaný štukem
ON-1.06	kamenný portál doplňovaný štukem
ON-1.05, ON-1.03, ON-1.02, ON-1.01	štuk VC
ON-1.04	kámen opravovaný štukem

Sekce D – nádvoří, pohled východní

ON-3.19, ON-3.17, ON-3.16, ON-3.15, ON-3.14, ON-3.13, ON-3.12, ON-3.11	ostění kamenné, opravované a doplňované štukem vápenným a vápenocementovým
ON-3.18	štuk
FN-3.22	římsa – štuk
FN-2.21	štuk
ON-2.10, ON-2.09, ON-2.08, ON-2.07, ON-2.06	ostění kamenné, opravované štukem, horní římsa štuk s hydraulickým vápnem
ON-1.02, ON-1.01	štuk
FN-2.20	římsa štuková
ON-2.05, ON-2.04, ON-2.03	okna štuková

V Brně dne 23. 3. 2022

MgA. Bohdan Jeřábek

Ing. Tomáš Chorazy, Ph.D.

 ECOSAN Moravia s.r.o.
 Vlhká 170/14, 602 00 Brno
 IČ: 03160769, DIČ: CZ03160769

11. Fotogalerie – pohledy na sekce A, B, C, D

Obr. 8 – hlavní vchod do zámku (sekce A)

Obr. 9 – pohled z nádvoří (sekce A)

Obr. 10 – pohled na zámek od terapeutické zahrady (sekce B)

Obr. 11 – pohled z nádvoří (sekce B)

Obr. 12 – pohled na zámek od zámeckého parku (sekce C)

Obr. 13 – pohled z nádvoří (sekce C)

Obr. 14 – pohled na zámek (sekce D)

Obr. 15 – pohled z nádvoří (sekce D)